

Kökün neyse meyven odur

İmam-ı Gazali der ki;

Bil ki “Lâ ilâhe illallah” bir saadet ağacıdır.

Onu tasdik toprağına diker, ihlâs suyu ile sular ve salih amellerle korursan; kökleri derinlere iner, gövdesi sağlamlaşır, dalları göğe yükselir ve güzel meyveler vermeye başlar.

Kur’ân bu hakikati, kökü yerde sabit, dalları gökte olan ve her zaman meyve veren güzel bir ağaç misaliyle anlatır.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ
وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ؟

“Görmedin mi Allah nasıl bir misal verdi: Güzel bir söz, kökü sağlam, dalları göğe yükselen güzel bir ağaç gibidir.

تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا؟

Rabbinin izniyle her zaman meyve verir.”

(İbrahim Suresi 14/24-25)

Bu ağacın meyvesi kalbin uyanmasıdır. Tövbe, zühd, iffet, tevekkül, teslimiyet ve Allah’a dayanmak gibi bütün güzel hâller bu ağacın ürünüdür. Bu ağaç her an meyve verir; çünkü onun meyvesi ruhları besler. Diğer ağaçlar bedenleri doyurur, bu ise kalpleri diriltir.

Fakat eğer bu ağacı yalan toprağına diker, riya ve nifak ile sular, kötü amellerle büyötmeye kalkarsan; yaprakları dökölür, dalları kurur, gövdesi çürür ve kökleri kopar. Sonunda kaderin sert rüzgârı onu yerinden söker ve paramparça eder. Kur’ân bu hâli, yapılan amellerin toz gibi savrulmasıyla ifade eder.

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

“Yaptıkları amelleri alır, onları savrulmuş toz hâline getiririz.”

(Furkan Suresi 25/23)

Netice olarak: Tevhid ağacının gölgesine sığınan kurtulur, ondan yüz çeviren hüsrana düşer. Ona tutunan yükselir, bırakan alçalır. Çünkü iman, yalnız söz değil; kökü kalpte, meyvesi hayatta görünen bir hakikattir.

Şimdi ey nefis... Sen bir ağaçsın. **Kendine bak dallarında ne var, meyvelerin ne söylüyor?** Çünkü ağaç yaprakla değil, meyvesiyle tanınır.

Eğer sende kibir bitiyorsa, riya filizleniyorsa, günah meyve veriyorsa; bil ki kökünde problem var. Kök çürükse dal düzelmez, iç bozuksa dış süs kurtarmaz.

Ama eğer sende tevazu yeşeriyorsa, ihlâs kokuyorsa, takva meyve veriyorsa; işte o zaman sen tevhid ağacısın. O ağaç ki kökü sağlam, meyvesi hayata yansıyan bir hakikattir.

Ey nefis... Kendini sözle aldatma. Aynaya değil, meyvene bak. **Çünkü insan ne dediğiyle değil, ne verdiğiyle ölçülür; ağaç neye benzediğiyle değil, ne doğurduğuyla anlaşılır.**

O hâlde dur ve sor: **Benim ağacımda ne bitiyor?**